

Slovenski list

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050, interurban 2050
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Miklošičeva c. 5 (paviljon)
Poštni ček, račun, Ljubljana 15.179
Telefon šte. 3030

J. Demetrović - trgov. minister

Belgrad, 1. septembra. (AA) Danes je bil z ukazom Nj. Vel. kralja imenovan za ministra za trgovino in industrijo g. Juraj Demetrović, bivši pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo. Novi minister je bil danes pred Nj. Vel. kraljem in predsednikom vlade,

generalom Petrom Živkovićem zaprišežen.

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Za ministra trgovine in industrije je imenovan Juraj Demetrović, bivši banski namestnik na Hrvatskem in v Slavoniji. Danes ob pol 7 je položil prisego, ki jo je sprejel na-

mestnik belgrajskega župnika Wagnerja, belgrajski kaplan Tomaž Ulaga. Novi minister sprejema jutri dolžnosti od ministra Drinkovića, ki je bil do sedaj zastopnik ministra za trgovino in industrijo.

Kongres rez. oficirjev in „Fidaca“

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Ves današnji dan je bil izpolnjen z velikimi slavnostmi rezervnih častnikov. Zgodaj zjutraj so prispeli francoski bojovniki iz Bitolje in Skoplja. Na postaji so jih sprejeli naši rezervni častniki in skavti, ki imajo tu svoj sestanek. V imenu vlade je francoske rezervne častnike pozdravil naš vojni minister, general Hadžić, ki mu je odgovoril v imenu Francozov Herot. Ob 9 se je vršila slovesna otvoritev kongresa »Fidaca«. V imenu vlade ga je pozdravil minister Kumanudi, a prisotni so bili tudi ministri Maksimović, Hadžić in Uzunović. Po slavnostnem zborovanju se je razvil sprevod, ki je šel po celem mestu ter je občinstvo pri tej priliki prirejalo francoskim gostom in našim invalidom posebno velike ovacije. Pred dvorom so se ustavili Francozi, ki so opazovali sprevod naših rezervnih častnikov. Francoski in naši rezervni častniki so posebno prisrčno pozdravljali Nj. Vel. kralja, ki je opazoval sprevod skozi okno. V družbi z Nj. Vel. kraljem so bili ministri Korošec, Uzunović, Hadžić in Kumanudi. Po sprevodu se je vršila slovesna posvetitev temeljnega kamna za dom bojovnikov, ki ga je posvetil niški škof Dositej. Po izvršeni posvetitvi se je vršila v pozdrav našim rezervnim častnikom slavnostna seja belgrajskega občinskega odbora. Na sei je z dobrodošlico pozdravil rezervne častnike podžupan belgrajski dr. Stojadinović. Nato je belgrajska občina priredila banket na čast francoskim bojovnikom v restavraciji Klerić. Na banket so bili poleg francoskih gostov povabljeni tudi mnogi drugi predstavniki naše vojske in političnih krogov.

Belgrad, 1. sept. (a.) Pri polaganju temeljnega kamna za »Dom bojovnikov« je imel predsednik Udruženja rezervnih oficirjev in bojovnikov, polkovnik Milan Milosavljević govor, v katerem se je spomnil žrtev, ki so padle za naše osvobojenje. Nato je govoril o

zaslugah Nj. Vel. kralja, čegar visoko ime bomo nosili novi dom. Nova stavba naj postane vojni panteon, ki bo še pozne redove spominjal na pokolenje, ki je ustvarilo s svojimi brezprimernimi žrtvami našo veliko domovino. Pod krovom novega doma naj se izvrši mobilizacija vseh zdravih nacionalnih sil naše države. Svoj govor je završil z vzkliki: »Živel kralj! Živeli bojovniki!«

Pozdravni govor ministra Kumanudija

Belgrad, 1. sept. (A. A.) Zastopnik ministra zunanjih del dr. Kosta Kumanudi je imel danes ob 9.30 na kongresu »Fidaca« v oficirskem domu govor, v katerem je med drugim dejal:

»Pozdravljam vas v imenu kraljevske vlade kraljevine SHS in želim vam prisrčno dobrodošlico ter prijetno bivanje med našim prebivalstvom. Nato je Kumanudi naglašal, kako je naše prebivalstvo ponosno, da se vrši kongres »Fidaca« v naši državi. Ni slučaj, da se proslava 10 letnice »Fidaca« vrši ravno v državi, kjer so bile doprinešene za splošen mir in za zmago pravičnega ideja največje žrtve. Nato je govornik poveljal delovanje »Fidaca«, ki je prva pokrenila veličastno idejo o večnem miru. Deset let neprestanega dela ni zadostovalo, da se popravijo razdejavanja in da se izravnajo žrtve, toda nedvomno je, da bo ideja miru slavila svoj končni triumf. Po ujedinenju in osvobojenju ima naša država samo en cilj: da bi v mejah, ki so jih razširile mednarodne pogodbe, mogla uživati blagodat trajnega in srečnega miru.«

Belgrad, 1. sept. (A. A.) Podpredsednik »Fidaca« Ljuba Stefanović je imel na današnjem kongresu »Fidaca« govor, v katerem je pozdravil prisotne v imenu starih srbskih bojovnikov. Tujim in domačim gostom je želel dobrodošlico na zemlji, ki je bila za vedno

osvojenjena. Za tem je govoril o zaslugah angleških, francoskih, belgijskih, italijanskih, poljskih, portugalskih, rumunskih in češkoslovaških bojovnikov ter poveljeval vrline njihovih narodov. Misija »Fidaca« obstoja v tem, da ohrani vezi in soglasje, ki je bilo potrjeno s krvjo na bojnih poljanah. »Fidaca« je postal na ta način čuvar miru in pomočnik Društva narodov, ki je po pravici upanje vseh narodov v boljšo prihodnost.

Zastopniki „Fidaca“ pri kralju

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Danes je Nj. Vel. kralj sprejel v avdienco francoske bojovnike, s katerimi se je razgovarjal nad tričetrt ure. V imenu vseh bojovnikov ga je pozdravil Herot. Nj. Vel. kralj je vsem udeležencem avdience podal roko in se razgovarjal s posamezniki ter z njimi obujal spomine na vojna leta.

Govor franc. poslanika

Belgrad, 1. sept. (a.) Na današnjem banketu, ki ga je priredila belgrajska občina v čast članov »Poala d'Orient« je imel francoski poslanik v Belgradu Dard nagovor, v katerem se je zahvalil kraljevski vladi ter občinskim upravam v Bitolju, Prilepu, Skoplju in Belgradu za gostoljubnost napram francoskim bojovnikom. Zatem se je spominjal velikih francoskih in jugoslovanskih vojskovodij na solunski fronti. Imena Franchet de Esperayja, Serraila, Mišića, Stepanovića itd. bodo ostala zapisana z zlatimi črkami. Iz Male Srbije je postala velika Jugoslavija, ki vzdržuje enake prijateljske stike s Francijo. Za tem je Dard govoril o Napoleonovih vojniki, ki so oživilo staro Ilirijo, baš v času, ko je v Srbiji Karagjorgje klical svoje vojske na ustanek proti Turčiji ter za neodvisnost Srbije. Svoj govor je završil v srbohrvatskem jeziku s klici: »Živel kralj Aleksander! Živela Jugoslavija!«

„Zeppelin“ odplul v Evropo

Lakehurst, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Zrakoplov »Zeppelin« je davi ob 7.20 njujorškega časa startal za polet v Friedrichshafen. Pri startu so bile navzoče ogromne množice ljud-

stva, tako da so oblasti komaj vzdržavale red in je zrakoplov mogel nastopiti svojo pot šele z dveurno zamudo.

Atentat s peklenskim strojem v Berlinu

Berlin, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Davi ob petih je pred poslopjem nemške državne zbornice eksplodiral peklenski stroj. Razbita so vsa okna v podzemlju in več oken tudi v pritličju in v prvem nadstropju. V pritličju je eksplozija napravila tudi precejšnjo škodo. Ljudje pa niso bili poškodovani. Policijski predsedništvo v Berlinu je razpisalo za izsleditev atentatorja nagrado 25.000 mark. Obširna poizvedovanja so že dognala, da je po konstrukciji peklenskega stroja in tudi po drugih okolnostih smatrati, da so storili v zvezi z atentati v Schleswig-Holsteinu. Bomba je bila sestav-

ljena natančno tako, kakor bombe v Schleswig-Holsteinu. Bomba je 30 cm visok, precej masiven zabojček z eksplozivno snovjo in z malo budilko, katere kolesje je bilo s finimi žicami zvezano z električno baterijo.

Berlinska policija smatra, da je atentat v zvezi z zaključkom haške konference. Domneva se, da so gotovi nacionalistični krogi hoteli s tem izraziti svoje nezadovoljstvo. Berlinska policija je bila ves današnji dan v živahnih zvezi s svojimi uradniki, poslanimi v Schleswig in Lüneburg. Obveščali so se medsebojno o svojih opazovanjih.

London pozdravlja Snowdena

London, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Snowden, njegova soproga in trgovinski minister Graham, so dospeli v London, kjer jih je pričakovala velika množica ljudstva. Policija je morala delati red, da je Snowden mogel na-

daljevati pot s kolodvora. Snowden bo v ponedeljek imel v angleškem radiu tričetrturno predavanje, v katerem bo poročal o svojih doživetjih v Haagu.

London, 1. sept. AA. Finančnemu mini-

stru Snowdenu so bile prirejene na postaji v Londonu veličastne manifestacije. Policija je aretirala nekoliko komunistov, ki so hoteli manifestirati proti Snowdenu. Po svojem prihodu je Snowden sprejel častnike ter izjavil, da je konferenca uresničila najboljše želje in da smatra, da bo pravkar sprejeta rešitev reparacijskega vprašanja omogočila gospodarsko obnovo Evrope. Nadaljnji uspeh konference je izpraznitev Porenja. Na koncu je dodal, da je konferenca v glavnem ugodila angleškemu zahtevam in da bodo uspehi te konference enaki uspehom konference v Locarnu. Srečen sem, je pristavil Snowden, da je haška konferenca zaključila svoje delo v ozračju prijateljskih simpatij.

Sestanek MacDonalda z Briandom

Pariz, 1. sept. (A. A.) Havas poroča, da sta na včerajšnjem sestanku Briand in MacDonald pretresala vprašanje, ki je v zvezi s septemberskim zasedanjem Društva narodov. Oba državnika sta se razgovarjala nadalje o vprašanju pomorske razorožitve ter o poglobitvi pristranih stikov, ki obstajajo med Anglijo in Francijo.

Marinković v Zenevi

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Iz Zeneve javljajo, da je tja prispel jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković.

Narod velikemu pesniku

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Iz Čačka in drugih krajev, koder vozijo posmrtni ostanke pesnika Ive Vojnovića, prihajajo poročila, da ljudstvo povsod prireja velike žalne manifestacije.

Nesoglasja v „Srpski Matici“.

Novi Sad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Danes se je tu vršilo zborovanje Srpske Matice, ki ga je otvoril dosedanjí predsednik Vrhovec. V imenu prosvetnega ministra je zborovanje pozdravil Rista Odavić. Na zborovanju je prišlo med pristaši stare uprave in njene opozicije do hudih nastopov, tako da so morali radi nastalih nemirov, ki so onemogočili vsako razpravo, skupščino prekiniti in jo nadaljevati šele ob 5 popoldne. Opozicija je nastopila proti dosedanji upravi z očitkom, da se bavi samo s književnimi vprašanji ter skuša prodreti z novo upravo, ki naj bi se poleg književnih vprašanj bavila tudi s čisto narodnoobrambnim delom v Vojvodini.

Belgrajski židi protestirajo

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Danes se je vršilo v Belgradu protestno zborovanje Židov povodom dogodkov v Palestini. Glavni govornik dr. Sox je naslikal razvoj dogodkov v Palestini. Zborovalci so sprejeli na njegov predlog resolucijo, ki zahteva od vseh evropskih držav, da zaščitijo preganjane Žide v Palestini. Resolucija poziva predvsem angleško vlado, da napravi v deželi red ter zaščiti življenje in imetje Židov v Palestini.

Belgrajske vesti

Belgrad, 1. sept. (a.) Poljski poslanik na našem dvoru g. Babinski je odpotoval z Bleda na Poljsko na enomesečni dopust.

Belgrad, 1. sept. (a.) Znani poljski novinar in prijatelj naše države g. Kazimir Smogorzewsky je prispel v Belgrad, kjer ostane več dni in bo prisostvoval tudi svečanostim »Fidaca«.

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Jutri popoldne bo VZS nadaljeval razpravo o ljudskoškolskem zakonu.

Belgrad, 1. septembra. (Tel. »Slov. listu«) Danes so v Skoplju slovesno otvorili gospodarsko razstavo. To je prva tovrstna prireditve v južni Srbiji. Istočasno so otvorili v Skoplju tudi blagovno borzo.

Potovanja Venizelosa

Atene, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) »Hestia« javlja, da bo ministrski predsednik Venizelos svoj obisk v Berlinu in Pragi porabil za to, da bo tam razpravljal o nekaterih splošnih vprašanjih glede trgovinskih odnosov Grčije z Nemčijo in Češkoslovaško. Zato se bo Venizelos v Berlinu in Pragi zadržal nekoliko bolj dolgo, kakor v drugih glavnih mestih, katere misli potem še obiskati.

Otvoritev dunajskega velesejma

Dunaj, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Zvezni predsednik Miklas je otvoril danes letošnji dunajski jesenski velesejem z nagovorom, v katerem je naglašal, da je iskati pot k notranjemu pomirjenju v Avstriji v gospodarskem delu, ki je za Avstrijo tudi radi tega najvažnejši zunanje-politični moment, ker je Avstrija v gospodarskem pogledu navezana na izvoz. Glavne atrakcije dunajskega jesenskega sejma so južnoafriška, egiptska, sovjetskoruska, hotelska in radijska razstava.

Velik vlom v Beethovnovi ulici

Včeraj med 4 in 6 popoldne je bil v Beethovnovi ulici št. 6 izvršen velik vlom. V stanovanje finančnega svetnika Mozetiča v drugem nadstropju so vdrli neznanji vlomilci in pobrali iz stanovanja vsjo zlatnino v vrednosti okrog 15.000 Din. Policija je uvedla strogo zasledovanje in je baje vlomilec že na sledu.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma jasno, zelo toplo.

Temelji našega napredka

Glavna zasluga velesejmov je, da podajajo jasno in razločno sliko o stanju produkcije. Zlasti za ljubljanske velesejme velja to, saj je tu vse združeno, kar imamo, saj je tu razstavljena vsa naša produktivna sila. A ravno tako tudi vsa naša produktivna zaostalost. Če vidimo n. pr. cele vrste iz tujine uvažanih poljskih strojev, potem se samo od sebe postavlja vprašanje, zakaj nimamo Slovenci sami tovarne za poljedelske stroje, zakaj se noben posameznik in nobena korporacija ne loti izdelovanja poljskih strojev, ko mora vendar dati to izdelovanje velike dobičke. Če pa že kje nastane taka tovarna — in nekaj strojev se res že izdeluje doma — kako to, da vse korporacije ne podpirajo tega podjetja, temveč še nadalje naročajo tuje stroje? Prav ista stvar je s celo vrsto drugih izdelkov. Mogli bi jih izdelovati doma, pa jih naročamo v tujini. Tako gre denar iz dežele, namesto da bi doma ustvarjal nova bogastva in dajal ljudem nove možnosti zasluzka. Ni čuda potem, če morajo ljudje v tujino in če že desetletja požira tujina ves naš naravni prirastek, da ne pridemo nikamor naprej.

V zadnjih letih se je sicer že marsikaj izboljšalo, toda tempo našega razvoja je še vedno prepočasen. V primeri z velikanskim in hitrim napredkom drugih narodov je naš skromen napredek že nazadovanje. Zato je odrešitev iz našega siromaštva le v tem, da čim bolj povečamo svojo produktivnost, da se polagoma čisto osamosvojimo od tujine.

Da to moremo doseči, je letošnji velesejem jasno pokazal. Predvsem pa je to dokazala zadružna razstava. Imamo zdravo in vedno bolj se razvijajoče zadružništvo, ki je zlasti glede zbiranja ljudskih prihrankov na višku. Kapitalna moč naših zadrug raste stalno in še bolj bo narasla, če bo tudi vse čisti dobiček tega zbranega kapitala ostal zadrugam. Potreba, da bodo zadruge svoj denar tudi same, brez posredovanja drugih zavodov, uporabljale za investicije, je vedno večja. To tudi vsled tega, ker je zadružni denar najcenejši in zato rentabilnost od zadrug financiranih podjetij vedno večja.

Vrhu tega pa je število zadružnikov že tako veliko, da tvorijo ti trg, ki zagotavlja velik odjem. Tudi statistična služba pri zadružnih zvezah je tako dobra, da je mogoče v kratkem izračunati, koliko svojih potrebščin dobivajo zadružniki iz tujine. Stremljenje naših zadrug mora biti, da polagoma prevzamejo one vse to kritje. Ustanavljanje novih podjetij postaja vedno bolj neobhodno potrebna naloga našega zadružništva.

Veliko lepega in dobrega se pri nas že izdeluje, a vse to je tako malo znano dostikrat celo nam samim, kaj pa šele tujini. Tako je n. pr. naša pohištvena industrija na tako visoki stopnji, da more konkurirati z vsako tujino. In vendar! Koliko pohištva se še vedno uvažuje, koliko se še vedno po južnih krajih naroča pohištva v tujini, ko bi ga mogli dobiti ti naročniki v Sloveniji cenejeje? Vzrok tega nedostatka je v tem, ker so naše zadruge vsled svoje solidnosti le malo navdušene za reklamo. Ali potrebno je, da postanejo navdušene za reklamo, ker ena glavnih nalog zadrug mora biti tudi ta, da popularizirajo izdelke svojih članov povsodi. En mizar ni dovolj močan, da bi razvil v tujini ali samo v državi veliko reklamo za svoje izdelke. Zadruga vseh mizarjev pa bi to reklamo zmogla in vsi mizarji bi prodali več. Vsaka Zadružna zveza bi morala imeti svoj reklamni oddelček. To je tembolj potrebno, ker je pri nas še vsa plakarna in propagandna tehnika nerazvita. Preudarka je tudi vredna misel, če ne bi kazalo, da bi se naše Zadružne zveze imele skupen reklamni oddelček, vsaj za nekatere panoge, skupnih interesov je na vse zadnje vendarle precej. Tako so ekoran vse Zadružne zveze zainteresirane na tem, da postane bohinski sir čim najbolj znan, isto je glede čipk in vseh drugih izdelkov domače industrije.

Tudi to je treba razviti do največje mere, ker tudi v tem je temelj našega napredka. Zopet primer z letošnjega velesejma. Tako je letos razstavljena izboljšana mehanična krosna na ročni pogon. Ta tkalni stroj je silno enostaven in tudi zelo poceni (nekaj nad tisoč dinarjev). Vsaki kmečki hiši bi mogel tak stroj zaslužiti čez zimo lepe denarce, ker je tudi njegova uporabnost izredno velika. Takih primerov je na velesejmu še vse polno in povsodi se odpirajo novi viri dohodkov.

Svo optimizmi in verujemo, da se bodo ti novi viri dohodkov tudi odprli. V tem prepričanju nas zlasti še potrjuje letošnja zadružna razstava, ki je jasen dokaz varčnosti in delavljivosti našega naroda. Temelji, ki so ustvarili naše zadružništvo so tudi temelji našega napredka in zato verujemo v napredek našega naroda.

Zrtev fantovskega pretepa

Ljubljana, 1. septembra.

Nocojšnji brzovlak iz Rakeka je v Ljubljano pripeljal 27 letnega čevljarskega pomočnika Franca Martinačiča, ki je hudo obostreljen zaradi rebra. Ko to pišemo, leži Martinačič še vedno nezavesten v bolnici, kamor ga je ljubljanska reševalna postaja s svojim vozom prepeljala. Martinačič je doma iz Gorenje vasi pri Zireh ter je po poročilih žrtve fantovskega pretepa. Stanje Martinačiča je hudo resno.

Zmaga našega zadružništva

Občni zbor Glavne zadružne zveze

Da se imamo zadružništvo v prvi vrsti zahvaliti za ves lep razvoj naroda, smo vedeli že vsi dolgo. Da pa je zadružništvo pri nas doseglo tako mogočen razvoj in da je naravnost rešitev slovenskega naroda, tega se dostikrat niso zavedali niti tisti, ki mislijo, da so rojeni voditelji naroda. Zadružna razstava pa je to veselo resnico statistično dokazala, občni zbor Glavne zadružne zveze pa je potrdil še več, da namreč naši zadružni delavci nočejo počivati na laurikah, temveč da streme vedno naprej, dokler popolnoma ne dosežejo svoj cilj. Ta cilj pa je isti, kakor ga ima slovenski in ves jugoslovanski narod. Zasigurati narodu tem lepšo bodočnost, dati mu tem večje blagostanje, da bo mogel v vsej krasoti razviti vse svoje sile.

Zato pozdravljeni naši zadružniki, zato hvala vam v imenu naroda, kateremu je posvečeno vse vaše plodonosno delo in vsa ljubča skrb!

★

Na kongres Glavnega zadružnega saveza so prihiteli delegati z vseh strani države. V dvorani Delavske zbornice, kjer se je včeraj vršilo glavno zborovanje zadružnikov, se je nabralo nad 600 delegatov posameznih zadrug. Vse je družila velika in enotna misel, da je le v zadružništvu možnost našega napredka, možnost in njihov napredek v blagostanje.

Kongres Glavne zadružne zveze se je pričel včeraj ob 9 zjutraj. Predsedstvo kongresa so tvorili prof. Bogomil Remec, minister n. r. Anton Kristan in Rudolf Gajler iz Zagreba.

Otvoritev kongresa.

Kongres je ob 9 otvoril g. Anton Kristan. Pozdravil je vse številne prisotne zadružnike, nato pa poudaril, da je ta kongres jubilejni kongres, zakaj »Glavni zadružni savez praznuje letos desetletnico svojega obstoja. Predsednik g. Kristan je nato pozdravil odlične predstavnike, tako zastopnika ljubljanskega vel. župana dr. Andrejko, obl. komisarja dr. Natlačen, predsed. zbor TOI Jelačina ml., predsednika Del. zbornice Čebala, zastopnika zveze srbskih zadrug Djordjeviča, direktorja zveze nabavljajnih zadrug državnih uradnikov Vlado Vojnoviča, direktorja zveze agrarnih zadrug v Osičku, Novem Sadu in Bečkereku dr. Andriča, direktorja Smediča za Zadružno zvezo v Celju, zastopnika Matice živih in mrtvih Jugoslovancev Dušana Šrnkiča, zastopnika srbskega poljedelskega društva dr. Mitroviča in dr. Ratkoviča in druge.

Po pozdravi posameznih delegatov je predsednik kongresa predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru I. v Belgradu ter pozdravni brzojavki ministru dr. A. Korošcu v Belgradu kot svojemu predsedniku, in ministru dr. Otonu Frangešu.

Predsednik je nato prečital mnogoštevilne pismene pozdrave kongresu. Med drugimi brzojavke Internacionalne zadružne zveze v Londonu, Centrale poljedelskih zvez v Švici, Državne zveze nemških poljedelskih zadrug v Berlinu in druge. Predlagal je tudi brzojavni pozdrav načelniku mednarodnega urada dela Albertu Thomasu. Predsednik je nato prečital še oprostilni pismi ministrov dr. Antona Korošca in dr. Frangeša, ki sta bila zadržana v Belgradu.

Pozdravi zastopnikov.

Po otvoritvi kongresa je pozdravil zbrane zadružnike predsednik Delavske zbornice g. Melhior Čebal kot domačini zborovalne hiše. Poudaril je, da zadružništvo pomenjuje produkcijo, konsum in kredit. Za njim je toplo pozdravil kongres zastopnik vel. žup. dr. Andrejko.

Oblastni komisar dr. Natlačen je poudarjal: Važnosti zadružništva se naša oblastna samouprava v popolni meri zaveda, kar je tudi v dejanju dokazala. Zadružništvo je slovenski narod gospodarsko osvobodilo in naša želja je, da bo osvobodilo tudi vse Jugoslovane in jih privedla do konsolidacije. S tega stališča smo veseli, da se kongres Glavne zadružne zveze vrši v središču ljubljanske oblasti.

Prav toplo je pozdravil kongres zastopnik ljubljanske mestne občine g. nadsvetnik Jančigaj.

Predsednik zbornice za TOI g. Ivan Jelačin ml. pa je naglašal, da je tokrat morda prvič, da se udeležijo zastopnik trgovskih krogov zadružnega zborovanja. Toda današnje trgovstvo ni več na nekdanjem ekskluzivnem stališču, temveč ve ceniti napore slehernega za povzdigo narodnega gospodarstva in blagostanja, zlasti ve ceniti zasluge zadružništva. V nadaljnjem govoru g. Jelačin izraža željo, da bo agrarna banka nesebično delovala za povzdigo našega kmetijstva in kmetijskih zadrug.

Predsednik nato pozdravi nekatere novodošle zadružnike, tako dr. Ludvika Prohaska, bivšega tajnika Glavne zadružne zveze in sedanjega načelnika kmetijskega ministrstva, zastopnika zagrebške oblasti ing. Kovačevića, zastopnika vrhanske oblasti ing. agr. Lazarja Markoviča, zastopnika srbskih obrtnikov za drug Dragoljuba Gjuroviča, obenem pa je predlagal pozdravni brzojav staremu jugoslovanskemu zadružniku Mihajlu Avramoviću v Belgradu. — Pomemben je bil pozdravni govor dr. Ludvika Prohaske, ki je sporočil, da so jugoslovanski agronomi na svojem zadnjem

zborovanju sprejeli resolucijo, da bo vsak agronom v svojem okrožju deloval za osnivanje novih kmetijskih zadrug.

Za govori in pozdravi še nekaterih delegatov so sledili referati in teoretična predavanja o zadružništvu.

Ing. Ivan Varga,

inspektor Glavne zadružne zveze v Belgradu, je imel

slavnostno predavanje o desetletnici obstoja in dela Glavne zadružne zveze.

Zadružništvo v Jugoslaviji ni od včeraj. Nacionalni momenti so se pri snovanju zadrug združili s socialnimi momenti. Nacionalna in gospodarska samostojnost našega naroda je bila tedaj najaktualnejši problem ter končni in vrhovni cilj vsakemu naporu javnega življenja in tudi zadružništvu. Zlasti velja to za one kraje, ki so pripadali prej avstro-ogrski monarhiji. Predavatelj se je z mnogimi citati in navedbami izkazal kot dober poznavatelj zgodovine slovenskega zadružništva. Med drugim je tudi navedel dr. Korošca, kateremu je bilo zadružništvo del njegovega »jaza« in je postalo tudi eden najdragocenejših del njegove oporoke.

Na seji dne 2. februarja 1919 zadružne sekcije poverjenišva za agrarno reformo narodnega sveta v Zagrebu je prišlo do resnih poskusov, da se pripravi zedinjenje vseh zadružnih organizacij v naši državi. Posledica tega in naslednjih posvetovanj je bila, da se je v kratkem osnovala Glavna zadružna zveza Jugoslavije. Ustanovni občni zbor pa se je vršil 14. junija 1919 v Belgradu pod predsedstvom bivšega ministra narodnega gospodarstva Sime Lozaniča. Kot predsednik pa je bil izvoljen sedanji minister dr. Anton Korošec.

Zgodovinsko važna je tudi anketa, ki se je vršila dne 13. in 14. septembra 1924 v Belgradu pri kmetijskem ministrstvu na poziv tedanjega kmetijskega ministra dr. Kuloveca. Anketa je sklenila osnovanje centralne zadružne banke v zadružni obliki in na zadružni podlagi. Tudi z idejo osnovanja Privilegirane agrarne banke, ki je nastala ravno v desetem letu obstoja in dela zveze, se je Glavna zadružna zveza bavila že od početka. Stalno pričakovanje zadružništva pa je, da se uveljavi edinstveni zadružni zakon. — Sledil je referat

dr. Jože Basaja

o »Zadrugi in zadružni zakonodaji«. Iz izčrpnega in temeljito zasnovanega poročila dr. Jože Basaja, ki ga objavi jutri »Slovenec«, naj pomememo samo nekaj glavnih misli:

Ugodna in zadružništvu naklonjena zakonodaja lahko pomeni Hermesove peruti za mogočen razmah in napredek zadružništva, dočim zadružništvu nenaklonjena zakonodaja lahko umrtjuje vse zadružno življenje in delo in ga sili v pogibelj. Dokaz za to je angleški zadružni zakon, ki je omogočil mogočen razmah angleškega zadružništva. Isto velja tudi za nemško in francosko zadružništvo. Naša država pa trpi predvsem radi neenake zadružne zakonodaje. Razumljivo je radi tega, da stremi vse naše zadružništvo za enotno zadružno zakonodajo. Ta zakonodaja naj bi obsegala vse zadruge. Za zadružništvo naj velja predvsem prosta pot, možnost prostega razvoja. Govornik je nato definiral stališče zadružništva do davčnega zakona, do takšnih predpisov (v tem naj velja za zadruge takšna prostost) in do drugih zakonskih predpisov, ki naj predvsem protežirajo zadružništvo.

Ing. Vojislav Djordjevič je predaval o »zadružništvu kot novem ekonomskem sistemu«. Posrečilo se mu je prav dobro očrtati troje sistemov, ki veljajo za gospodarsko življenje človeka: ekonomsko-liberalno šolo, na kateri temelji ves današnji kapitalizem, doktrino, ki zagovarja bedo mas in blagostanje redkih, dalje komunizem (socializem), doktrino nemogućnosti vsake produkcije in končno zadružništvo, ki uporablja ustvarjajočo silo človeka, jo hrani, dviga, obenem pa hrani in dviga tudi blagostanje zadružnikov.

Nikola Jagatič je poročal o »splošnih principih zadružne organizacije«. Vrednost zadruž-

ništva ni samo v ustvarjanju materialnih dobrin, temveč tudi v ustvarjanju moralnih pridobitev. Kapitalizem, najsi bo pod krinko individualizma ali gospodarskega liberalizma, pretirano naglašuje pravice posameznika pred družbo. Kapitalizem je poganski gospodarski sistem, ki ne odgovarja sedanji družabni morali. Socializem in vsi njegovi radikalni izrodki ne odgovarjajo naravnim zakonom in je njegovo nemoč moral priznati tudi Lenin sam z besedami: »Komunizmu ne moremo ustvariti v celoti, ker nimamo komunistov.« Zadružništvo pa je sredina med socializmom in individualizmom. Ni pa kompromis med obema. Zadružništvo je oblika samopomoči malih, pravi izraz njihove vzajemnosti in pomenja najboljši instrument za zadovoljitev težnj človeštva. Zadružništvo je tudi edini izhod iz splošne gospodarske krize, v kateri se človeštvo sedaj nahaja.

Inspektor poljedelskega ministrstva
Miloš Stibler

je poročal o našem zadružnem šolstvu in merah in sredstvih za njegov napredek. Naglašal je, da so moderne zadruge logična posledica gotovih socialnih in družabnih odnošajev, ki se pojavljajo v vsakem narodu. Vendar kupčijska strast sama ni in ne sme biti glavni razlog za propagando in za ustvarjanje zadružništva ter zadružnega šolstva. Zadružnim zvezam so predvsem potrebni dobri revizorji in drugi uradniki. Dandanes ni naroda z dobro razviliim zadružništvom in brez stalnih zadružnih šol. Govornik nato navedel podatke o raznih sistemih zadružništva pri posameznih narodih.

Martin Glavina

poročal nato o življenjskih problemih našega agrarnega zadružništva. Iz njegovih izjav naj spoznamo zborovalce, kako ogromne naloge izpolnjuje zadružništvo za vojvodinskega kmeta.

S tem so bila teoretična predavanja zaključena. V zmislu vseh teh predavanj je kongres sprejel resolucije, ki so močna manifestacija zadružne ideje. Ob zaključku zborovanja je predsednik Kristan še poudarjal, da je želja vseh zadružnikov, da novo osnovana Privilegirana agrarna banka dela le s posameznimi zadružnimi zvezami. Ta zahteva je bila sprejeta z burnim aplavzom.

Popoldne so si ogledali zborovalci zadružno razstavo na velesejmu. Zvečer se je vršila v zeleni dvorani »Uniona« skupna večerja. Danes zjutraj pa se zadružniki odpeljejo z avtobusom na Jesenice, v Kropo in v Kamno gorico ter Škofjo Loko, kjer si bodo ogledali tamkajšnje zadruge.

Ali res samo zato?

Ljubljanski popoldnevnik poroča, kako so neki podivjani fantje v lhanu napadli za sosedje šoferja Norana in ga potolkli na tla, nazadnje pa je neki poseben junak nezavestnemu in v krvi ležečemu šoferju zasadil nož v hrbet. Svoje poročilo zaključuje ljubljanski popoldnevnik z besedami:

»Fantovski pretepi škodujejo našemu ugledu v zunanjem svetu in zato bi morale stopiti oblasti junakom noža in kola prav pošteno na prste.«

Ali morda res zamo zato? Ali ne tudi zato, ker taka podivjanost in surovost ponižuje človeka in žali Boga? Mislimo, da je to celo v vsakem oziru prvo. Baš na to pa se danes pozablja in zato se širi surovost in zato pada srčna kultura. Samo radi tega pa so mogoče take podivjanosti, o kakršni poroča ljubljanski popoldnevnik.

Drugo vprašanje pa je, če se slovenski tisk danes še zaveda, da je njegova naloga tudi še, da skrbi za dvig srčne kulture? In da moramo o tem dvomiti, je bolj žalostno, kakor pa so fantovski pretepi. Saj so ti le posledica splošnega zla, pomanjkanja srčne kulture.

Vsaj dinar za Slovensko Stražo

Račun Poštne hranil.
Ljubljana štev. 10.680

Račun Poštne hranil.
Ljubljana štev. 10.680

Kranjska hranilnica Ljubljana

je denarni zavod Ljubljanske oblasti, ki jamči za vloge z usem svojim premoženjem in svojo davčno močjo

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje

nevezano po 5%, vezano višje do 7% brez odbitka rent. davka

Dovoljuje kredite proti vknjižbi na prvem mestu v tekočem računu in proti amortizaciji — daje menična posojila — vrši vse kontokorentne posle

Najbolj varna naložba denarja

Cela vrsta uspelih podeželskih prirediteljev

Ljubljana, dne 1. septembra.

Današnja nedelja je bila kot nalašč pripravna za razne prireditve, ki so jih razna društva prirejala na deželi. Bil je lep, krasen, solnčen dan, po ljubljanski okolici so kmetije v skrbah za vreme celo sušili seno, ljubljanci pa so že zarana zapustili mesto in jo mahili na deželo v razne smeri.

Na Limbarski gori se je vršil romarski shod, ki se ga je udeležilo ljudstvo od vseh strani, zlasti z Gorenjske. Že v soboto zvečer so se romarji vozili z okrašenimi vozovi in s pesmijo proti Moravčam in Krašnji, odkoder je na Limbarsko goro najlepši dohod.

V Domžalah je tamkajšnja orlovska družina praznovala 20letnico svojega obstoja, obenem so blagoslovili nov prapor, delo našega mojstra Plečnika. Orlov in Orlic se je v Domžalah zbral par sto iz vsega obširnega kamniškega okrožja. Popoldne se je skozi Domžale razvil pester sprevod, v katerem je korakalo okrog 270 orlovskega članstva. Pred sveto mašo je nov prapor blagoslovil domžalski župnik, duh, svetnik Val. Bernik, ki je nato imel lepo pridigo o namenih in ciljih orlovstva. Praporu je kumovala gospa Marjetka Fik, soproga pekarskega mojstra v Domžalah. Popoldne se je na vrtu društvenega doma v Domžalah vršila zanimiva javna telovadba, ki je potekala v popolnem redu in v splošno zadovoljstvo. Zlasti je ugajala orodna telovadba kombinirane orodne vrste ter zadnja točka članice.

V Cerkljah na Gorenjskem so danes popoldne blagoslovili novo motorno brzgalno, ki jo je dobavila gasilnemu društvu v Cerkljah firma Rosenbauer iz Linza. Brzgalni je kumovala gospa Rantova, soproga trgovca iz Kranja, katero so gasilci z godbo na čelu spremili v vas pred farno cerkev, kjer je nato blagoslovitev izvršil dekan Dolinar iz Cerklj. Ob tej priložnosti so govorili o pomenu slavlja: gg. dekan Dolinar, trgovec Kern kot načelnik gasilnega društva v Cerkljah in Sajovic iz Kranja kot načelnik gorenjske gasilske župe. Nato so vsi gasilci, okrog 120, odkorakali v cerkev k litanijam, nakar je bila kratka vaja z novo brzgalno. Nato se je vršila domača veselica — brez blizna, kar štejejo cerkljanski gasilci v čast. Igrala je domača cerkljanska godba.

Na Ježici pri Ljubljani so tudi imeli vesel in zanimiv dan. Pred kratkim ustanovljeni tamburaški zbor je imel na senčnatem vrtu »Aleševce« gostilne svoj prvi javni koncert, ki je povoljno izpadel. Kvartet pevskega zbora prosvetnega društva je zapel tudi par uspelih pesmi.

Na Catežu pod Zaplazom so praznovali domačini izredno slavnost. Pomožni škof g. dr. G. Rožman je blagoslovil novi društveni dom, ki ga je tamkajšnje ljudstvo na pobudo svojega vnetega župnika, g. Henrika Povšeta v zadnjem času sezidalo. Po maši se je pred cerkvijo vršilo zboro-

vanje, ki ga je otvoril domači župnik Povše, vodil pa trebanjski dekan, g. Tomažič. Kot slavnostni govornik je nastopil urednik »Slovenca«, bivši narodni poslanec Fr. Kremžar. Govorila sta še zastopnika Orla in Orlic ter v imenu novomoške podzveze br. Zukovec. Zborovanje je s kratkim govorom zaključil g. dekan Tomažič iz Trebnjega. Popoldne se je v prijaznem naravnem domačem stadionu vršila orlovska javna telovadba. Ljudstvo se je nato proti večeru zadovoljno in navdušeno razšlo.

Automobilska nesreča pri Ježici

Ježica, 1. septembra.

Nocoj se je pri črnuškem mostu zopet dogodila težja avtomobilska nesreča, ki bi skoraj končala s smrtno žrtvijo. Od Črnuč sem je privozil s kolesom Vinko Kosmač, posestnik z Ježice. Očividci pripovedujejo, da je Kosmač s kolesom kolebal po cesti sem in tja. Vozil je pravilno po desni strani ceste, tik ob gramoznih kupih. Tisti čas je od Črnuč sem čez most privozil tudi avto trgovca Čučka iz Ljubljane. Sofer je vozil za Kosmačem, trobil, trobil, toda Kosmač se ni mogel pravočasno umakniti. Avto se je z vso silo zaletel v Kosmača ter ga podrl na tla s kolesom vred. Vlekel ga je kakšnih 10 metrov s seboj, potem se je avto ustavil. Kosmač je hudo potlečen po obrazu in vsem telesu ter ima tudi močno poškodovano kolo. Sofer ga je takoj naložil na avto ter ga odpeljal na njegov dom na Ježico.

Nedelja na jesenski razstavi

Že v soboto je bil obisk razstave »Ljubljana v jeseni« prav zadovoljiv. Včeraj, v nedeljo, pa je bil obisk tak, da moremo že govoriti — da si je bil včeraj šele drugi dan razstave — o popolnem uspehu razstave. Približno računano, je včeraj obiskalo razstavo 12.000 do 15.000 oseb. V vseh paviljonih je vladala gneča, zunaj na razstavišču pa živahno vrvenje.

Eden med onimi, ki so se včeraj na velesojmu najbolj smehljali, je bil gotovo g. dekan dr. Šerko, predsednik društva »Zoo«. Zakaj razstava »Zoo« je letos menda največja atrakcija. V paviljonu se vedno gnete vse pošto ljudi in občuduje razstavljene živali. Točne številke obiska pa odbor »Zoo« noče izdati časnikarjem, z motivacijo: »Saj ne bodo ljudje verjeli!« Vsekakor: društvo »Zoo« se je s to razstavo silno populariziralo in po vsej pravici, ker je razstava v čast prirediteljem in v ponos vsem Slovincem.

Na zabavišču je bila včeraj velika senzacija za radovedneže nevarno plezanje po drogih, kar sta izvajala dva česka artista.

Zelo dober obisk je bil včeraj tudi v zadržnem paviljonu, zaostajale pa niso tudi pohištvena, kmetijska, vrtnarska in radio razstava ter vse druge.

Sport

Ne more vsak zmagati

Na to enostavno in jasno resnico radi pozabljajo naši sportniki. Zlasti med južnimi brati, ki se pri tem še ponašajo s svojo temperamentno igro, se dostikrat dogaja, da se nasprotniku zamerja, če dobro igra. Posledica tega absolutno nesportnega obnašanja so vsi ti tučni prizori pri tekmah, ko naj psovke in surovosti nadomestijo pomankanje znanja. Ali tudi slovenski sportniki in celo drugi slovenski tekmovalci pozabljajo včasih, da ne more vsak zmagati. In tako smo prejšnji teden v tujih, ne slovenskih listih, čitali o dveh takih slučajih. Po gladki zmagi nasprotnikov so si skušali slovenski tekmovalci pomagati enkrat z reklamacijami, drugi pa z večnim kritiziranjem sodnika. Kakor da bi moglo to malenkostno ponašanje dati zmago. Nasprotno je povzročilo še en poraz, ker je tuje videl, da naši ljudje nimajo dovolj sportne vzgoje in da ne znajo z dostojanstvom prenesti poraza. Jasno je, da tako ponašanje še posebej škoduje našemu ugledu.

Ne bo drugače, da voditelji našega sporta tudi tej točki posvetijo svojo pažnjo in sicer večjo ko dosedaj. Več sportne vzgoje, več samopremagovanja, več spoštovanja nasprotnika, vse to je treba gojiti, da bo že enkrat konec tučnih dogodkov pri tekmah.

Lahkoatletski dvomatch Zagreb : Ljubljana.

Slabo obikan je bil rebanški match Zagreb — Ljubljana. Zmagali so dobro pripravljene Zagrebčani. Vendar pa se niso postavili novi rekordi. Doseženi so bili rezultati:

Tek na 100 m: 1. Hellebrandt (Z) 11.4, 2. Paušič (Lj), 3. Skok (Lj). Paušič je zaostal le za pol metra. Stanje točk: Zagreb 5, Ljubljana 4.

Skok v daljavo: 1. Korčec (Lj) 6.325, 2. Hellebrandt (Z) 6.23 m, 3. Stepšnik (Lj) 6.115 m. Stanje: Zagreb 8, Ljubljana 10 točk.

Met krogle: 1. Dr. Narančič (Z) 13.55 m, 2. Ferkovič (Z) 11.705 m, 3. Slamič (Lj) 11.145 m.

Skok ob palici: 1. Gregorka (Lj) 3.30 m, 2. Ferkovič (Z) 2.90, tretji tekmovalac Buratović je izpadel, ker ni preskočil začetne višine. Gregorka je postavil nov slovenski rekord. Stanje: Zagreb 19, Ljubljana 16 točk.

Tek na 400 m: 1. Schreiber (Z) 54.4, 2. Madjarevič (Z), 3. Močan (Lj). Ostra borba med obema Zagrebčanoma. Stanje: Zagreb 27, Ljubljana 17.

Met diska: 1. Manojlovič (Z) 39.80 m, 2. dr. Narančič (Z) 39.71 m, 3. Slamič (Lj) 35.04 m. Stanje: Zagreb 35, Ljubljana 18 točk.

Tek na 1500 m: 1. Predanič (Z) 4:21.2, 2. Kumer I. (Z), 30 metrov za Predaničem, 3. Kumer II. (Lj) 15 metrov za Kumerjem I. Stanje: Zagreb 43, Ljubljana 19 točk.

Met kladiva: 1. Gašpar (Z) 37.97 m, 2. Ferkovič (Z) 36.36 m, 3. Rotar (Lj) 31.91 m. Stanje: Zagreb 51, Ljubljana 20 točk.

Tek na 200 m: 1. Skok (Lj) 23.6, 2. Tančič (Lj), 3. Madjarevič (Z). Tančič je podlegel Sko-

ku za širino prs. Stanje: Zagreb 52, Ljubljana 28 točk.

Met kopja: 1. Hellebrandt (Z) 51.51 m, 2. Petkovšek (Lj) 47.77 m, 3. Gašpar (Z) 46.52 m. Stanje: Zagreb 58, Ljubljana 31 točk.

Troskok: 1. Jakupič (Z) 12.77 m, 2. Režek (Lj) 12.68 m, 3. Korčec (Lj) 12.49 m. Oba Ljubljana sta odpovedala, njih skoki so običajno preko 13 metrov. Stanje: Zagreb 63, Ljubljana 33 točk.

Tek na 800 m: 1. Rittig (Z) 2.05, 2. Ferkovič (Z) 2 metra za Rittigom, 3. Kumer II. (Lj). Stanje: Zagreb 71, Ljubljana 36 točk.

Skok v višino: 1. Buratović (Z) 1.78 (nov jugoslovanski rekord), 2. Medica (Lj) 1.65, 3. Pogacnik (Lj). Buratović je v inozemstvu skočil 1.82 m, kar pa ni bilo priznано. Stanje: Zagreb 76, Ljubljana 40.

Tek na 5000 m: 1. Koren (Z) 17.06, 2. Sporn (Lj), 3. Tinta (Lj). Stanje: Zagreb 81, Ljubljana 44 točk.

4 krat 100 m: 1. Ljubljana 46.8, zagrebška štafeta je bila diskvalificirana radi prestopa proge.

Končni rezultat je 1. Zagreb z 81 točkami, 2. Ljubljana s 54 točkami.

II. kolo pokalnih tekem LNP

Hermes : Slovan 6 : 2 (3 : 0)

Obe moštvi sta nastopili z več rezervistami. Igra sama je bilo prazno nabijanje žoge, včasih pa tudi brezobzirno udarjanje po nogah.

Svoboda : Ilirija 2 : 0 (0 : 0)

Kombinirani juniorji Ilirije so zaigrali prav dobro, imeli so celo več od igre in le neodločnost napada ni prinesla zasluženega uspeha. Do 35. minute drugega polčasa je bila igra neodločena. Svoboda je dosegla vodilni gol iz preostro dosojene 11 metrovke. Drug gol je padel iz centra desnega krila.

ZUNANJE TEKME

Dunaj, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Danes se je pričela na Dunaju jesenska sezija nogometa. — Igrale so igre: Rapid-Admira je končala neodločeno 0:0. Nicholson-Herta 3:2 (2:2). Wiener Sportklub-Hakoah 2:1 (0:0). Prijateljska igra Wacker-Slovan 2:1 (0:1).

Praga, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Viktorija Žilkov-Teplice 5:3 (1:2). — S. K. Kladno-Bohemian 3:2 (0:2).

Meddržavna tekma amaterjev med Češkoslovaško in Avstrijo za evropski pokal se je igrala danes v Brnu ter je končala z zasluženom zmago Avstrije 3:1 (2:1).

Budimpešta, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Ujpest-Hungaria 4:2 (1:2). Bastia Segedin-Bocskey Debrecin 5:0 (3:0).

Pečuh, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Budai 33 proti Pees Baranya 3:0 (1:0).

Kaposvar, 1. sept. (Tel. »Sl. L.«) Somogy-Budapest III 2:2 (1:1).

Naš blagi, predobri papa, gospod

Bine Anderwald

trgovec

je umrl danes po dolgi in mučni bolezn, previden s sv. zakramenti v 55. letu svoje starosti.

Pogreb nepozabnega se vrši v torek, dne 3. septembra ob 5 popoldne na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji farni cerkvi.

Kranj, dne 1. septembra 1929.

Zalujoče rodbine: Anderwald, Colnar, Palovec in ostali sorodniki.

Leto strahote 1793

Spisal Victor Hugo.

37

»Torej: Gauvain je na čelu posebnega odreda obrežne armade. Lantenac je imel namen Bretonijo spuntati do zadnjega moža, odpreti vrata v deželo Angležu in tako rešiti vandejsko armado stotisočih Angležev in dvesto tisoč kmetov iz zadrege. Ta načrt je Gauvain prekrizal. Zasedel je obrežje in potiska Lantenaca v notranjost dežele, Angležem pa brani, da bi se izkrcali. Lantenac je bil prej tu, Gauvain ga je prepodil. Potem mu je vzel Pont-aubeau, ga zagnal iz Villedieu, mu zastavil pot v Granville. Zdaj ga je mislil potisniti v gozd Fougères in ga tam obkoliti. Vse je šlo po sreči. Včeraj je Gauvain korakal s svojim odredom čez naš kraj. Toda starec je prebrisan in krenil vstran; pravijo, da hiti na Dol. Če Dol zasede in na griču postavi baterijo — topove ima — potem je ustvarjeno izkrcališče za Angleže in vse je izgubljeno. Ker se ne sme izgubiti niti minuta, in ker ima Gauvain glavo na pravem mestu, zato ni vprašal za povelje, ampak se odločil sam na lastno odgovornost in se z vso svojo silo vrge na Dol, kjer bosta zdaj Gauvain in Lantenac treščila drug na drugega. Najbrž sta že udarila skupaj.«

»Kako daleč je do Dola?«

»Za četo s topovi in vozovi najmanj tri ure. Zdaj so gotovo že tam.«

Potnik je prislunil in dejal:

»Res je; zdi se mi, da čujem topovski grom.« Tudi gostilničar je poslušal.

»Da, državljani, pa tudi puškino prasketanje se sliši. Vi bi morali tu prenočiti. Tam zdaj ni mesta za vas.«

»Ne smem. Moram naprej.«

»To ni pametno. Jaz ne vem za vaše opravke, toda nevarnost je velika — razen, če bi šlo, recimo za vašega sina.«

»Bo nekaj takega.«

Gostilničar je potnika pogledal in zamrmral pri sebi:

»Mož je vendar duhovnik.«

»Obuzdajte zopet mojega konja,« je rekel jezdec. »Koliko sem dolžan?«

In je plačal.

Gostilničar je prislunil jasli in vedro k steni in stopil zopet k jezdecu:

»Ker že hočete na vsak način naprej, poslušajte moj nasvet. V jezdit v Saint-Malo — to je jasno. Ne jezdit skozi Dol. V Saint-Malo sta dve poti, ena čez Dol, druga ob morju. Ta ni dosti daljša in pelje skozi Saint-Georges, Cherruix in Hirel-le-Vivier. Vi pustite Dol na jugu in Cancale na severu. Par sto korakov od tu se cesta cepi: na levo se gre v Dol, na desno v Saint-Georges. Poslušajte mene; če jezdit skozi Dol, pridete sredi v ogenj. Zato se morate držati desne.«

»Hvala,« je rekel potnik.

In je izpodbodel konja.

Stemnilo se je in jezdec je kmalu izginil v temi. Ko je prijezdil do razpotja, je slišal iz daljave, kako je gostilničar zaklical močno in zategnjeno: »Na desno-o!« Krenil je na levo.

★

Dol je stara španska vas v Bretoniji, prav za prav ne vas, ampak cesta: stara, široka, srednje velika, desno in levo obrobjena od hiš na slopih. Hiše ne stojijo v ravni črti, ampak izstopajo in tvorijo kote sicer zelo široke ceste. Ostalo vas tvori mreža ulic, ki se kakor potoki v reko izlivajo v glavno cesto. Brez zidu in vrat, bi vas, za

katero se dviga hrib, ne izdržala obleganja, pač pa cesta. Izstopi hiš in oblokani hodniki na obeh straneh so izvrstno služili krepki in odporni obrambi. Koliko hiš, toliko trdnjav; treba je bilo vzeti eno za drugo. Približno sredi glavne ceste je bila stara tržnica.

Gostilničar v Pontorsonu je imel prav. V Dolu je divjala krvava bitka: beli, ki so bili vkorakali v vas rano jutraj, so se spoprijeli z modrimi, ki so bili prišli zvečer. Belih je bilo šest tisoč, modrih tisoč petsto. Razkačenost je bila na obeh straneh enaka. Kar je značilno, pa je to, da je tisoč petsto mož napadlo šest tisoč.

Na eni strani je bila pisana množica kmetov, zbranih z vseh vetrov, na drugi vojski v pravilnem ustroju. Šest tisoč kmetov, s srci Jezusovimi, vštiti v usnjene jopiče, z belimi pentljami na okroglih klobukih in rožnimi vencu v pasu, je imelo več srpov ko sabelj in puške brez bodežev; topove so vlekli na vrveh. Bili so slabo opremljeni, slabo izšolani in slabo oboroženi, so pa besneli v strašnem srdu. Na drugi strani je bilo tisoč petsto vojakov s trivogelnikom s trobojno kokardo, odetih v dolgoškrbaste suknje s širokimi našivi, navzkrižnimi pasovi za kratko in krivo sabljo, ter puško z dolgimi bajonetmi. Bili so drzni in poslušni ter so znali ubogati kakor poveljevati. Tudi oni so bili prostovoljci, toda ne prostovoljci fevdalcev, ampak domovine. Bili so pa v capah in bosih. Za monarhijo so stali kmeti vitezi, za republiko bosonogi junaki. Duša vsaki četi je bil njen poveljnik; pri rojalistih starec, pri republikanih mladenič. Tam Lantenac, tu Gauvain.

Zraven orjaških mladeniških postav kakor so bili Danton, Saint-Just in Robespierre, je imela republika idealne mladeniške postave kakor sta bila Hoche in Marceau; k tem je spadal tudi Gauvain.

»Ljudska knjižnica iz založništva Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani.« 25. zvezek: Haggard, H.C. CESARIA MONTENEGRO. 32. Din. vez. 42. Din. — 27. zvezek: Haggard, H.C. SOLINAC. 24. Din. vez. 32. Din. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA. 28. Din. vez. 40. Din. — 29. zvezek: Savič, ZIPOD GOLICE. 30. Din. vez. 42. Din. — 30. zvezek: Stenkevich, NA POLJU SLAVE. 28. Din. vez. 40. Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZOBULJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami). 24. Din. vez. 32. Din.

Šahisti odstavili Napoleona

V »N. F. Pr.« čitamo: Napoleon je, kakor znano, igral šah. Zato se je mislilo, da je igral dobro šah. To pa je zmotno. Razne dobre francoske šahovske knjige, ki so izšle v zadnjem času, se bavijo tudi s šahovskim znanjem Napoleona. Analizirale so par Napoleonovih iger in konstatirale, da ni mogel biti noben šahisti. Nekatere teh analiz celo trdijo, da bi Napoleon izgubil vse bitke, če bi bil v življenju samo podobno tako nepreviden in neroden, kakor je bil v šahu. Imel je navado, da je svoje kmete tako razpostavil, da so bili na potu njegovim lastnim figuram. Nikdar ni mogel razviti na šahovski deski vseh svojih sil, spodtaknil se je ob vsaki figuri in vsak srednji igralec ga je premagal. Sam pa je svoje šahovske zmognosti precej visoko cenil in oficirji iz njegove okolice so ga v tej zmoti le še bolj utrjevali. Maršali so se med seboj dogovorili, da puste Napoleonu dobiti vsako partijo, ker je bil potem dobre volje. Izgubljena partija je mogla Napoleona naravnost razkačiti, da je bil ves besen. Ko se je

sedaj dognalo, da ni bil Napoleon noben ženi v šahu, ga tudi francoski šahisti ne cenijo več tako. Tako se je zgodilo, da so šahisti pričeli odstavljati Napoleonov kip s častnega mesta v njih klubih. Slična sprememba se je izvršila tudi v pariški kavarni de la Regence, kjer je za medeno ograjo postavljena miza, na kateri je igral Napoleon šah. Ta miza še stoji na častnem mestu, toda na njej ni več Napoleonovega kipa, temveč soha svetovnega mojstra Aljechina. Nobena stvar ne bi mogla jasneje pokazati, koliko je izgubil Napoleon v obeh šahistov.

Židarska dela

nove stavbe in vsa hišna popravila izvršuje strokovno in po primerno nizki ceni
Stavbno podjetje IVAN VIŽINTIN
LJUBLJANA :: Močnikova ulica št. 13.

Shaw o socializmu

Sem buržujski socialist, ko Marks, Ljening in Trocki. Zato se čutim v tej očitno buržujski okolici ko doma. Težko, da bi obstojala še družba, ki bi delavca tako malo razumela, ko naša.

Labour Party (angleška delavska stranka) ni zmaga pri volitvah, ker je popularna, temveč zato, ker je edina stranka, ki ni popularna. Naj se ne bi udajala sladki misli, da je velika večina volivcev socialistična.

Za stavbe

po znižanih cenah vsakovrsten suh, tesan in žagan les. Vsaka množina v zalogi. Žaganje, odpadki od lesa. - Dostava tudi na stavbo.
FRAN ŠUŠTAR
lesna industrija in trgovina, parna žaga, Ljubljana, Dolenjska cesta 12, Ljubljana.

Če sem se kaj naučil, potem je spoznanje, da se ne more človek na nikogar zanesti. Sedaj v svojem 73. letu sem zelo prepričan socialist, v čemur pa ni nobeno jamstvo, da bom v svojem 75. letu divji reakcionar.

8. številka „Ilustracije“

Zopet nova številka »Ilustracije«, zopet zbirka krasnih in aktualnih slik. Pregled vseh važnejših dogodkov v preteklem mesecu je zadnja številka »Ilustracije« in vsak bravec pride na svoj račun. Zlasti pa ugaja jasnost in čistost tiska. Splošna želja je, da bi »Ilustracije« še povečale svoj fotografski del in omejila literarnega. Ta pripomba pa naj ne velja kot kritika. — Lepa, ko vse ostale številke, je tudi 8. številka »Ilustracije« in kakor vse druge, je tudi ta v čast tiskarni. — Pri vsej svoji bogati opremljenosti pa je cena »Ilustracije« nizka in zato naj si jo vsak naroči, kdor hoče, da imamo Slovenci revijo, ki vzdrži tudi vsako tujo kritiko.

HOTEL MIKLIČ

LJUBLJANA - Nasproti glavn. kolodvora

72 lepo opremljenih sob. V novi zgradbi v vsaki sobi vodovod, centr. kurjava, kopalnice, lift, lep salon za prireditve. Vse plače, jedila kakor tudi sobe prvovrstne in po nizkih cenah

Inserirajte v „Slovenskem listu“!

RAZPRODAJAH

se dobi vsakovrstno manufakturno blago samo pri TRPIN, Maribor, Glavni trg št. 17

Specerijsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd. dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Jakob Škrbinc

pohištveno mizarstvo

Vižmarje -- Št. Vid pri Ljubljani
Mizarska razstava

Velesejmski paviljon E

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

poročila

SLOVAR TUJK. Sestavil dr. Fr. Bradač. Cena v platno vezan 50 Din, po pošti 3 Din več. V slovarju najdemo vse, kar je laiku nepoznanega, tujeja; seveda z dodatkom od kje beseda izhaja. Je zanesljiv vodnik in tolmač v številno množico tujih izrazov, katerih je danes natrpano dnevno časopisje. Ima pa tudi namen posloveniti in nadomestiti tuje izraze z dobrimi domačimi.

SLOVENSKO - SRBOHRVATSKI SLOVAR. Sestavil dr. Albin Vilhar. Vezan v platno 70 Din, po pošti 3 Din več.

SRBOHRVATSKO - SLOVENSKI SLOVAR. Sestavil dr. Albin Vilhar. V platno vezan 60 Din, po pošti 3 Din več.

NEMSKO-SLOVENSKI SLOVAR. Sestavil dr. Franc Bradač s sodelovanjem dr. J. Šleibingerja. Cena 96 Din, po pošti 5 Din več. — Izmed vseh dosedanjih slovarjev je ta slovar najpotrebnejši ne samo uradniku, trgovcu, dijaku, temveč vsakemu, ki se nemščine šele uči. Slovar je tiskan v latinici.

Tudi največja žehla
je hitro gotova, ako se uporablja pravo milo. Nepobitno dejstvo je, da tej zahtevi odgovarja v polni meri
pravo terpentinsvo
milo Gazela

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je
Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani, Donajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave! **Svoji k svojim!**

Ljubljanska gradbena družba z o. z.
Telefon 25—27. Brzjavka Gradbena Ljubljana.
Ljubljana, Slomškova ulica 19

Gradbeno podjetje za vse vrste visokih zgradb, industrijske zgradbe, gospodarske zgradbe, cestne in mostne zgradbe, ter vsa v gradbeno stroko spadajoča dela. — Najnižje cene in najsolidnejša izvršitev.

Rabim večjo množino
kostanj. drv za tanin in smrekovo skorjo
ter plačam najboljšo dnevno ceno. — Iščem nakupovalce proti proviziji.
ERNEST MARINC, Celje, Zrinskega ul. 4.
Telefon interurb. 136 Telefon interurb. 136

A. Verbajš d. z. Ljubljana
Gospodarska cesta št. 13 (Kollzej)
Tovarniške zaloga vsega elektroinst. materiala in strojev. — Radioparatorov in njihovih sestavnih delov. — Medicinski aparati i. t. d. — Izvršuje vsakovrstne instalacije pod vodstvom strokovnega inženjerja. Načrti in prerezni na zahtevo! Cene priznane najnižje!

Dvokolesa

najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od priprtega do najtinejšega in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pneumatika. Ceniki franco. Prodaja na obroke. „Tribuna“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Najvarnejše in najboljše naložite denar pri
Ljudski posojilnici v Celju

Registrovani zadrugi z neomejeno zavezo v Celju, — v lastni hiši, Cankarjeva ulica 4 (poleg davkarje)

Stanje hranilnih vlog nad Din 75.000.000.— Obrestna mera najugodnejša. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 3000 članov posestnikov z vsem svojim premoženjem. — Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji. Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica iz svojega in ga ne odteguje vlagateljem.

Ocarinjenje, reekspedicije, reklamacije in prizive v carinsko strokovnih zadevah itd. oskrbuje po najnižjih cenah točno

Just Piščanec, carinski posrednik
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36
Telefon 2723 Poštni predal 196

Mednarodno poslovanje brez spediterjev. Pojasnila brezplačno

Pupilarno varni zavod, najbolj varna naložba!

Oblastna hranilnica mariborske oblasti

Centrala: Maribor, Trg Svobode št. 3, tel. 281. Poštna hranilnica 12.363.

Podružnica: Celje, Cankarjeva št. 11, nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica. Tel. št. 93. Pošt. hran. 10.727.

Sprejema vloge - najugodnejše obrestovanje. Dovoljuje vsakovrstna posojila - najugodnejši pogoji. - Za varnost jamči Mariborska oblast z svojo davčno močjo in premoženjem.

Pridobivajte novih naročnikov!

Ljudska posojilnica
r. z. z. o. z.
v Ljubljani
Miklošičeva cesta 6
(tik za frančiškansko cerkvijo, v lastni palači)

Sprejema hranilne vloge in dovoljuje posojila ter kredite pod najugodnejšimi pogoji

Hranilne vloge znašajo nad **150 milijonov dinarjev**

Zvonarna in železolivarna, St. Vid n. Ljubljano

Solidna posrežba! Zahtevajte ponudbe!

Zvonovi za cerkve, podružnice in kapele iz zaježeno prvovrstne bronovine, v akordnem skladu in v vseh velikostih. Odlikujejo se izredno po lepem, čistem in močnem ter daleč donečem glasu. Mnogobrojna priznanja preč. župnih uradov na razpolago.

Kovinarstvo Železolivarno

Ulitvanje odlitkov po vzorcu, modelu ali načrtu iz litega železa, bakra, fosforne in strojne kompozicije, rdeče litine, aluminija, cinka, svineca in drugih kovin, surovo lite ali po želji obdelane. Odlitki za ležaje (ležajne salice, osovine) parne stroje, vagonete, polnojarmenike, brizgalne, žage, peči, štedilnike, spominske plošče, telovadno orodje, vodovode, avtomobile, za vse industrijske ter obrtne svrhe v najboljše in najkvalitetnejši kvaliteti. Konkurenčne cene! Hitra in točna posrežba

Popolnoma varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, r. z. z. o. z.
na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«

Hranilne vloge se obrestujejo **najugodnejše**

Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa pol odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica delnice hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Krediti v tekočem računu. Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.